

Refurma da la furmaziun commerciala da basa

Finamira

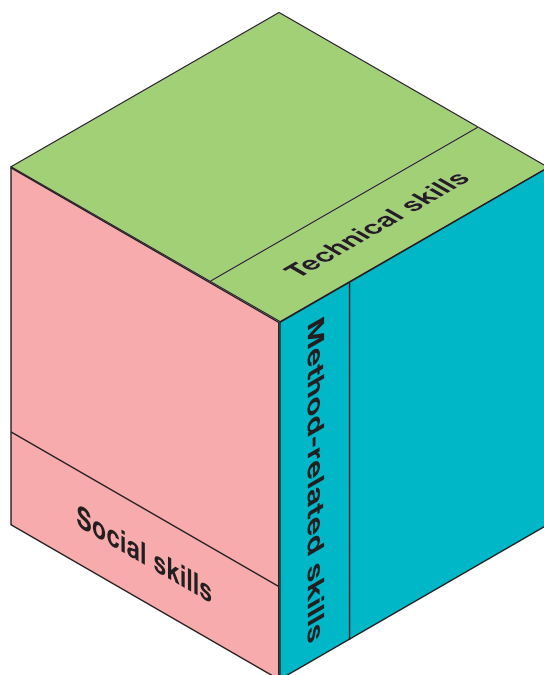
La professiun da las emploiadas e dals emploiads da commerzi è sa midada fermamain ils davos onns. Ils computers èn daventads in instrument da lavur indispensabel e la communicaziun tranter ils partenaris da fatschenta ha survegnì ina muntada impurtanta. La colliaziun da rait cun l'entir mund ha fatg daventar pli complexs ils process da lavur. Per pudair reussir oz e damaun en questa professiun pretensiusa, ston las emploiadas ed ils emploiads da commerzi disponer da cumpetenzas professiunalas, metodologicas e socialas.

La nova furmaziun commerciala da basa ha duas finamiras:

1. Las futuras emploiadas ed ils futurs emploiads da commerzi emprendan da lavurar a moda autonoma, quai vul dir ch'els/ellas
  - surpiglian responsabladad al plaz da lavur
  - survegnan segirtad da sasez
  - stattan sin atgnas chommas
2. En il center da la nova furmaziun commerciala da basa stat l'emprender cuntinuant per vita duranta. Cun questa premissa èn las emprendistas ed ils emprendists capavels da sa sviluppar cun las innovaziuns e da s'aquistar la flexibilitad necessaria per il martgà da lavur che sa mida permanentamain.

Las emprendistas ed ils emprendists vegnan confruntads gia durant lur temp da furmaziun cun ils problems e las schanzas da lur manaschi d'emprendissadi. La nova furmaziun sensibilisescha las futuras emploiadas ed ils futurs emploiads da commerzi per **la complexitad dals process da lavur en lur manaschi** e promo-va il patratgar interdisciplinar.

Il quadrin da las cumpetenzas commercialas

Il **quadrin da las cumpetenzas commercialas** represchenta il nov profil professiunal. El è la basa e l'element central dal nov emprendissadi da commerzi. Il quadrin mussa a moda simbolica che tut ils trais champs, damai las **cumpetenzas professiunalas, socialas e metodologicas**, èn colliads in cun l'auter. Questas cumpetenzas acquistan ed applitgeschan las emprendistas ed ils emprendists da commerzi durant lur furmaziun che dura trais onns.

Cun las **cumpetenzas professiunalas** acquistan las futuras emploiadas ed ils futurs emploiads da commerzi las enconuschientschas ed il know-how per lur professiun. Tar las **cumpetenzas metodologicas** tutgan capacitads sco las tecnicas da preschentaziun u da vendita. Grazia a quellas pon las emprendistas ed ils emprendists acquistar las enconuschientschas professiunalas e las applitgar conform a la situaziun. Las emploiadas ed ils emploiads disponan da **cumpetenzza sociala**, sch'els èn capavels da surpigliar responsabladad per sasezs e per lur ambient social. Tut las trais varts dal quadrin han la medema impurtanza per la furmaziun da basa.

Il quadrin da las cumpetenzas furma era la basa per ina lingua unitara. El permetta a las emprendistas ed als emprendists, a las furmaturas ed als furmaturs professiunals ed a las personas d'instrucziun da la scola professiunala da duvrar la medema terminologia.

Ina furmaziun cun trais nivels da pretensiuns

La furmaziun commerciala da basa po vegnir absolvida en ils trais nivels da pretensiuns B, E u M.

Il **profil B** (furmaziun da basa) augmenta la valor da l'emprendissadi da biro che durava fin ussa dus onns ad ina **furmaziun da basa** da trais onns. En il profil B dumognan las emprendistas ed ils emprendists principalmain las incumbensas commercialas cun caracter executiv. In element central da la furmaziun è l'infurmaziun, la comunicaziun e l'administraziun (ICA). Las emprendistas ed ils emprendists sa chapeschan sco furniturs da servetschs per la clientella interna ed externa. Els èn capavels da communitgar a moda cumpetenta en la lingua da standard e chapeschan texts e discurs simpels en ina lingua estra.

Il **profil E (furmaziun da basa extendida)** è l'emprendissadi da commerzi classic. Las incumbensas commercialas s'orienteschan ad in aut nivel d'autonomia. Las emprendistas ed ils emprendists èn capavels da definir da nov incumbensas e process. Els san s'exprimer fitg bain a bucca ed en scrit en la lingua da standard. Els disponan en pli da bunas enconuschientschas d'ina segunda lingua naziunala e da l'englais.

Il pli aut nivel da pretensiuns correspunda al **profil M**. Las emprendistas ed ils emprendists absolveschan la furmaziun da basa extendida en cumbinaziun cun las pretensiuns da la maturitad professiunala commerciala. La maturitad professiunala commerciala pon els era far suentar in emprendissadi.

Survista dals 3 onns d'emprendissadi L'instrucziun en scola

Il nov emprendissadi da commerzi cumenza cun in **curs da basa** a la scola professiunala da commerzi. Il curs da basa intermediëscha cumpetenzas socialas sco la capacitad da lavurar en in team, ina buna demananza u la responsabladad per sazez, e cumpetenzas administrativas sco las differentas tecnicas da lavurar, l'applicaziun da las novas tecnologias, etc. Sco quai ch'il num «curs da basa» di, acquistan las emprendistas ed ils emprendists las enconuschientschas e cumpetenzas da basa per pudair lavurar suentar en il manaschi d'emprendissadi. Grazia al curs da basa na ston ils manaschis betg pli intermediar a las emprendistas ed als emprendists las enconuschientschas commercialas da basa.

Il curs da basa intermediëscha a las emprendistas ed als emprendists las enconuschientschas e las cumpetenzas per lavurar en in manaschi.

Suentar il curs da basa (ed in **temp senza scola** da ca. trais emnas l'october/november) suondan las emprendistas ed ils emprendists complementarmain a l'emprendissadi **l'instrucziun en scola** en in **model degressiv**, qvd. il dumber da las lecziuns sa reducescha d'in onn a l'auter. La finamira è da cumenzar l'emprim onn d'emprendissadi cun dus dis da scola cumplains, da cuntinuar il segund onn cun in di e mez e da finir il terz onn cun in sulet di. A la fin da la furmaziun han las emprendistas ed ils emprendists uschia dapli temp a disposiziun per surpigliar incumbensas pretensiusas en il manaschi d'emprendissadi.

Il curs da model (CM)

Il **curs da model** è l'element central da la nova furmaziun commerciala da basa. Cuntrari al curs da model vegl cuntegna il nov **finamiras da prestaziun clera-main definidas e mesirablas**. Las finamiras da prestaziun vegnan examinadas en intervals regulars areguard lur actualitad. Tant las personas d'instrucziun sco era las emprendistas ed ils emprendists s'orienteschan durant l'emprendissadi al curs da model. El è il «scenari» obligatori per il cuntegn ed il decurs da l'emprendissadi e serva sco instrument da lavur e da controlla personal.

Il curs da model è vegnì elavurà a basa dal **quadrin da las cumpetenzas**. A mintga finamira da prestaziun dal champ «cumpetenzas professiunalas» vegnan attribuidas las «cumpetenzas metodologicas e socialas» correspudentas.

Il catalog da las finamiras da furmaziun cumpiglia trais nivels:

1. **Las ideas directivas:** ellas explitgeschan per tge che las futuras emploiadas ed ils futurs emploiads da commerzi dovran la cumpetenza respectiva.
2. **Las finamiras generalas:** mintga idea directiva cuntegna ina u pliras finamiras generalas. Ellas mussan a las futuras emploiadas ed als futurs emploiads da commerzi co ch'els han da sa cumportar en il mintgadi da lavur.
3. **Las finamiras da prestaziun:** ellas descrivan las capacitads concretas ch'ins spetga da las emploiadas e dals emploiads da commerzi a la fin da lur furmaziun ed èn la basa per controllar, sche las finamiras èn vegnidas cuntanschidas.

Il **curs da model standard** vala per tut ils manaschis d'emprendissadi. Las associaziuns da branscha han la pussaivladad d'adattar singulas parts dal curs a **lur basegns specificis**.

Situaziuns d'emprender e da lavurar (SEL)

Durant l'emprendissadi controllescha la furmatura u il furmatur professiunal a maun d'ina situaziun d'emprender e da lavurar (SEL) periodicamain la lavur ed il cumportament da l'emprendist(a) en il manaschi. Ina SEL sa concentrescha sin in champ da lavur central da l'emprendist(a). Per evaluar las SEL cumbinescha la furmatura u il furmatur professiunal finamiras da prestaziun e criteris da cumportament adattads dal **curs da model**. Suenter in discurs da preparaziun cun la furmatura u il furmatur professiunal sa deditgescha l'emprendist(a) almain trais mais intensivamain ad ina SEL. En in discurs d'evaluaziun communitgescha il furmatur a l'emprendist(a) sias observaziuns e la nota che quinta per l'examen final d'emprendissadi. Durant tut ils trais onns d'emprendissadi ha lieu in examen obligatori davart duas SEL.

Unitads da furmaziun (UF)

Il mund da lavur actual pretenda da las emploiadas e dals emploiads da commerzi in pensar ed agir orientà a process e cumpetenzas interdisciplinaras. Perquai è la furmaziun en ils manaschis concepida uschia ch'ils emprendists e las emprendistas na s'occupan betg d'activitads individualas isoladas, mabain d'entirs process da lavur e d'etappas parzialas colliadas. Els ston pudair identifitgar, chapir e descriver process da lavur. Quai pretenda oravant tut autonomia, ina moda da proceder analitica, tecnicas da preschentaziun ed in pensar interdisciplinar.

L'instrument, creà cun las **unitads da furmaziun (UF)**, permetta d'examinar las capacitads numnadas. Las incumbensas ch'èn d'ademplier entaifer las unitads da furmaziun fixescha mintgamai la branschla cumpetenta. Quai garantescha che las unitads da furmaziun èn orientadas a la pratica. En il manaschi d'emprendissadi decida alura la furmatura u il furmatur professiunal ils pass da lavur principals ed als discuta cun l'emprendist(a) en in discurs da preparaziun. Suenter che l'emprendist(a) ha lavurà in tichert temp en in tal process, evaluescha ses patrun, a basa dals criteris d'evaluaziun fixads, quant enavant che l'emprendist(a) chapescha e dumogna l'unitad da furmaziun. El dat ina nota che quinta per l'examen final d'emprendissadi. Durant l'emprendissadi sto l'emprendist(a) absolver trais UF. Il nivel da pretensiuns da las UF s'augmenta d'in onn a l'auter.

Parallelamain cun l'unitad da furmaziun maina l'emprendist(a) in **schurnal d'em-prender**. En quel scriva el/ella sias experientschas positivas e negativas e lascha passar revista anc ina giada sias ponderaziuns e la lavur exequida. L'emprendist(a) notescha era propostas per meglierar l'agen cumportament. Da sias constataziuns po el/ella trair consequenzas impurtantas per ses agir futur.

Curs ordaifer il manaschi (COM)

Durant in temp d'emprendissadi da trais onns organiseschan las associaziuns da branschla quatter **curs ordaifer il manaschi** che duran mintgamai dus fin quatter dis. Per emprendistas ed emprendists che na fan part da nagina branschla da furmaziun e d'examen spezialisada, organisescha la «Cuminanza d'interess Furmaziun commerziala da basa (CIFC)» quests curs. Ils COM èn obligatoris per las emprendistas ed ils emprendists.

L'emprim curs dat ina introducziun en la furmaziun che succeda en il manaschi. Las futuras emploiadas ed ils futurs emploiads da commerzi emprendan d'enconuscher ils instruments (il curs da model, las situaziuns d'em-prender e da lavurar e las unitads da furmaziun) da lur branschla e manaschi.

Ils trais auters curs servan a **preschentar las unitads da furmaziun absolvidas**, sche questa part è previsa en l'unitad da furmaziun. Quai vul dir: las emprendistas ed ils emprendists preschentan lur unitad da furmaziun examinada ed explitgeschan oravant tut era lur propostas pussaivlas per meglierar l'agen cumportament. Dus experts evalueschan la preschentaziun e dattan ina nota. La nota è ina part da la nota parziala gia obtegnida per l'unitad da furmaziun correspondent.

Ils curs ordaifer il manaschi intermedieschjan era **enconuschientschas specificas da la branschla**.

CIFC

La furmaziun professiunala è in'incumbensa comunabla. Ils pli impurtants partenaris socials (Associaziun svizra dals patruns, Uniun svizra d'artisanadi e mastern, Societad svizra d'employads da commerzi) èn s'unids a la **Cuminanza d'interess Furmaziun commerciala da basa** (CIFC).

La **CIFC Svizra** (www.igkg.ch) coordinescha il svilup da la furmaziun en ed ordaifer il manaschi sco era l'examen final d'empredissadi en il rom dal «concept per tut las branschas». Il nov empredissadi da commerzi è ina **«soluziun per tut las branschas»**, quai vul dir che las differentas associaziuns professiunals s'obligheschan d'applitgar in unic reglament da furmaziun e d'examen. Questa soluziun correspunda a las particularitads da noss martgà da lavur, pussibilitescha la promoziun da cumpetenzas generalisadas e garantescha uschia la mobilitad da las giuvnas e dals giuvens employads da commerzi en l'entir ambient professiunal.

Il «concept per tut las branschas» prevesa era da **dar la pussaivladad a las branschas da far adattaziuns**. Quai permetta d'adattar la furmaziun a las pretensiuns specificas da la branscha e dal manaschi. L'Uffizi federal da furmaziun professiunala e tecnologia (UFFT) è responsabel per l'admissiun da las branschas da furmaziun e d'examen. Quellas furman la **Conferenza svizra da las branschas commercialas da furmaziun e d'examen** (www.skkab.ch). Quella è independenta da la CIFC Svizra e represchenta ils interess visavi la Confederaziun, ils chantuns e las scolas professiunals.

Ils purtaders da la CIFC Svizra han ultra da quai creà dacurt la **branscha da furmaziun e d'examen «Servetschs ed administraziun»** per manaschis che na faschevan fin ussa betg part d'ina branscha spezialisada (www.igkg.ch). Organizaziuns (inter)chantunalas sustegnan quests manaschis gist al lieu. Ellas sa chapeschan sco interlocutor en il dialog cun las scolas professiunals ed ils uffizis da la furmaziun professiunala, lavuran tenor reglaments valaivels per l'entira Svizra e garanteschon ch'ils curs ordaifer il manaschi sajan orientads als basegns dals manaschis d'empredissadi.

Bilantscha da la situaziun

A la fin da l'emprim onn d'empredissadi vegn fatga ina **bilantscha da la situaziun**. Quella è indispensabla per che l'emprendist(a) possa cuntinuar la furmaziun cun success e tenor il plan previs. Tant la scola professiunala sco il manaschi d'empredissadi evalueschan las **prestaziuns realisadas** da l'emprendist(a) fin a quel mument. Per questa evaluaziun applitgescha la scola professiunala da princip las notas da scola che l'emprendist(a) ha obtegni en las gruppas da branschas principalas. En il manaschi d'empredissadi percenter èn decisivas las emprimas duas situaziuns d'emprender e da lavurar (SEL) e l'emprima unitad da furmaziun (UF). Per pudair cuntinuar l'empredissadi tenor il plan previs, sto l'emprendist(a) avair prestaziuns suffizientas tant en la scola professiunala **sco era** en il manaschi d'empredissadi.

La bilantscha da la situaziun po avair consequenzas per las personas ch'emprendan. Empredistas ed empredists cun **fitg bunas notas** en la scola professiunala pon, sut tschertas cundiziuns, midar en ina classa da maturitad professiunala complementara a l'empredissadi.

Da l'autra vart po ina valitaziun **insuffizienta** avair per consequenza che l'emprendist(a) sto repeter l'emprim onn d'empredissadi, midar en in nivel pli bass (furmaziun da basa) u interromper l'empredissadi.

Examen final d'emprendissadi

L'examen final d'emprendissadi sa cumpona da nov da **duas parts equivalentas**, ina part «scola» ed ina part «manaschi/bransch».

1. La part «manaschi»

La part «manaschi» da l'examen final cumpiglia **quatter notas parzialas** che quintan mintgina per in quart.

Situaziuns d'emprender e da lavorar (SEL): da las total 6 notas SEL (2 per onn d'emprendissadi) vegn calculada la **nota media**. Quella quinta per in quart per la part «manaschi» da l'examen.

Unitads da furmaziun (UF): da las notas obtegnidas per las trais **unitads da furmaziun** vegn calculada la nota media. Era quella quinta per in quart per la nota totala da la part «manaschi».

Examen en scrit: l'examen en scrit cumpiglia elements identics per las emprendistas ed ils emprendists da commerzi da tut las branschas. Las branschas d'examen che applitgeschan in agen curs da model completteschan l'examen cun pensums specifics da la bransch. Era quella nota quinta per in quart per la nota d'examen.

Examen a bucca: era qua serva il curs da model correspondent sco basa. La nota da quest examen furma il davos quart da la part «manaschi».

2. La part «scola»

La part «scola» cumpiglia en il profil E **otg elements d'examen equivalentes**. Tut tenor la grupp da roms ha lieu in examen e/u vegnan resguardadas las notas dal segund e terz onn d'emprendissadi.

3. Las parts «manaschi» e «scola» ensemen

Las emprendistas ed ils emprendists han reussì l'examen, sch'els cuntanschan en l'examen dal manaschi ed en l'examen da la scola mintgamai en media in da 4 (la meglra nota è in da 6). Els survegnan il **certificat federal d'abilitad** e pon purtar il titel protegì «emploiada da commerzi qualifitgada» / «emploià da commerzi qualifitgà», furmaziun da basa extendida.

Resumaziun

«added value» u la valur augmentada da la nova furmaziun commerciala da basa:

- La nova furmaziun commerciala da basa augmenta fermamain **la valur dals manaschis d'emprendissadi e da las branschas**. Grazia al fatg ch'els han in'influenza da 50 % sin l'examen final, daventa l'emprendissadi anc pli orientà a la pratica. Las absolventas ed ils absolvents d'in emprendissadi na disponan betg mo da las enconuschientschas acquistadas oravant tut en la scola professiunala, mabain era da la savida necessaria per metter quella en pratica a moda efficazia en lur lavur quotidiana.
- La cumbinaziun da las cumpetenzas professiunalas, metodologicas e/u socialas furma la basa per pudair satisfar a las pretensiuns dal martgà da lavur.
- Grazia al **curs da basa** a l'entschatta da l'emprendissadi na sto il manaschi betg pli intermediar las enconuschientschas da basa elementaras, in'incumbensa che duvrava magari bler temp. Il furmatur professiunal u la furmatura professiunala po surdar immediat suenter il curs da basa incumbensas concretas a l'emprendist(a). Qua tras vegn augmentada en l'emprim onn d'emprendissadi a moda massiva la capaciad da lavurar da l'emprendist(a).
- La nova furmaziun sa basa sin in **model degressiv**, qvd. il dumber da las leziuns a la **scola professiunala** sa reducescha cuntinuadamain da l'emprim fin al terz onn d'emprendissadi. Quai vul dir che las emprendistas ed ils emprendists da commerzi han oravant tut il terz onn d'emprendissadi bler dapli temp a disposiziun per lavurar en il manaschi, pia il mument ch'els han «la pli gronda valur» per ils manaschis.
- La **capaciad da patratgar en process** – e cun quella era il **patratgar interdisciplinar** – vegn promovida en scola ed en il manaschi. Grazia a questa capaciad – conuscher e chapir process en il manaschi – survegnan ils futurs employads e las futuras employadas da commerzi la furmaziun pratica da basa che vegn ad esser indispensabla en l'avegnir per il success da tut ils manaschis.

Reacziuns sin la refurma

Emprendista:

Jau hai num Tanja Luginbühl, hai 20 onns e sun en il terz onn d'emprendissadi en l'Uffizi federal dal persunal (Berna). Jau hai emprendì d'enconuscher la furmaziun commerciala da basa en la fasa da pilot. Questa nova furmaziun da basa avra per mai numerusas perspectivas. Jau na poss betg mo mussar mias fermezzas en scola, mabain era en il manaschi. Jau chat bun che mias presta-ziuns en il manaschi han ina influenza sin la nota, ed era l'examen final en ils roms ICA sunter il segund onn d'emprendissadi ma plascha fitg bain. Las SEL e las UF sco era mes program da furmaziun èn stads per mai pitgas da sustegn sin via en il mund da lavur. Jau sun cumplainamain persvasa da la nova furmaziun commerciala da basa.

Patrun:

Sco commember da la gruppa da manaschis che ha elavurà il curs da model, hai jau persecutà en mia funcziun sco schef da persunal da la Publicitas Basilea il svilur da la refurma da la furmaziun commerciala.

La refurma da la furmaziun commerciala è ina schanza ed ina chaschun unica per las furmaturas ed ils furmaturs professionals.

Ina schanza, perquai che tut las futuras emprendistas ed ils futurs emprendists commercials absolveschan in emprendissadi pli orientà a la pratica e pon chapir meglier ils connexs e las structuradas d'in manaschi.

Ina schanza, perquai che tut las furmaturas ed ils furmaturs professionals scoleschan en l'avegnir emprendistas ed emprendists che sa participeschan pli fitg als process da reflexiun ed a l'organisaziun dals process da lavur.

In ulteriur avantatg da la refurma è ch'ella pretenda dapli dals furmaturs professionals e dals emprendists, perquai che tuttas duas varts ston surpigliar dapli responsabladad.

Jau sper ch'ils emprendists e las emprendistas profiteschian da la varietad en ils manaschis e da l'exclusivitat da questa furmaziun cumplexiva en il manaschi ed en scola.

Jau sper che blers giuvenils survegnian la pussaivladad d'absolver questa furmaziun actuala ed orientada a l'avegnir.

Responsabla dals curs ordaifer il manaschi:

Jau hai numerusas bunas regurdientschas dals curs COM.

La participaziun activa da las emprendistas e dals emprendists als differents elements dal COM m'ha fatg plaschair.

Surprendent è era l'aut nivel da qualitad da singulas preschentaziuns da las unitads da furmaziun.

Sunter ina tscherta sceptica a l'entschatta sun jau era stada surpraisa da l'interess dals furmaturs e da las furmaturas profesionalas al COM. Malgrà ch'els han sezs bler da far, s'interessan els per il COM e s'engaschan tar nus en la branscha chemia sco experts a chaschun da la preschenta-ziun da las unitads da furmaziun.

Tenor mai èn ils curs ordaifer il manaschi in element prezios da la „nova furmaziun commerciala“ che permettian da controllar tranter auter il nivel da prestaziun realisà e da sclerir intschertezzas areguard il decurs u il cuntegn da l'emprendissadi.

Scolast:

La refurma da la furmaziun commerciala da basa è per tut las persunas participadas ina sfida;

d'ina vart perquai ch'ella pretenda da tuts in engaschi supplementar, da l'autra vart perquai ch'ella avra numerusas perspectivas. L'engaschi supplementar è damai giustifitgà tant per las persunas d'instrucziun, las emprendistas ed ils

emprendists e per ils manaschis d'emprendissadi oravant tut perquai che las scholaras ed ils scholars èn bler pli motivads da suandar l'instrucziun en la scola professiunala. Grazia a las novas furmas d'instruir e d'emprender daventan las futuras emploiadas ed ils futurs emploiads da commerzi capavels da chapir e schliar process adina pli cumplex dal mund da lavur. Las finamiras da prestaziun en tut ils roms da scola èn per part fitg autas en il profil B ed E, ma adattadas ad in mund da lavur cumplex che sa mida permanentain. La pussaivladad d'obtegnair diploms internaziunals da lingua dat anc dapli pais al certificat federal d'abilitad. En in curs da basa intensiv a l'entschatta da l'emprendissadi acquistan las emprendistas ed ils emprendists gia en l'emprim onn d'emprendissadi la capaciad da realisar autonomamain en lur manaschi pitschens projects en ils roms principals infurmaziun/communicaziun/administraziun, economia e linguas.